

Umræðuskjal nr. 1/2007

**Drög að leiðbeinandi tilmælum um viðmiðunarreglur vegna
álagsprófa fjármálafyrirtækja undir annarri stoð Basel II**

Sent fjármálafyrirtækjum til umsagnar. Það er einnig birt á heimasíðu Fjármálaeftirlitsins (www.fme.is) og er öllum gefinn kostur á að koma sjónarmiðum á framfæri fyrir 23. janúar 2007.

9. janúar 2007

I. Inngangur

Nýjar alþjóðlegar reglur um eigið fé fjármálafyrirtækja ganga í gildi í ársbyrjun 2007. Reglurnar eru byggðar á staðli frá Baselnefndinni um bankaeftirlit, svonefndum Basel II staðli, sem gefinn var út í júní 2004 og uppfærður í nóvember 2005. Hann kemur í stað eldri staðals um eigið fé alþjóðlegra fjármálafyrirtækja, sem að stofni til er frá 1988.

Nýju reglurnar eru teknar upp á hinu Evrópska efnahagssvæði með breytingum á tveimur tilskipunum. Samþykkt hefur verið frumvarp um nauðsynlegar breytingar á lögum í þessu sambandi (lög nr. 170/2006)¹ og drög að nýjum reglum um eiginfjárkröfu og áhættugrunn fjármálafyrirtækja hafa verið birt sbr. [umræðuskjal nr. 4/2006](#)². Tilskipanir þær sem um ræðir eru nr. [2006/48/EB](#)³ (kemur í stað nr. 2000/12/EB) og nr. [2006/49/EB](#)⁴ (kemur í stað nr. 93/6/EB).

Basel II reglurnar um eigið fé fjármálafyrirtækja eru í þremur hlutum, svonefndum stoðum eftir enskum heitum þeirra, Pillar I, II og III. Þessar viðmiðunarreglur um álagspróf falla undir aðra stoðina og eru hluti af eftirlits- og matsferli (*SREP*), en viðmiðunarreglur vegna eftirlitsferla hafa verið birtar sem [umræðuskjal nr. 5/2006](#)⁵. Þær greinar sem liggja til grundvallar viðmiðunarreglum þessum eru grein nr. 114 og í viðaukum V, VII 4. hluta, VIII 3. hluta og XI í tilskipun nr. 2006/48/EB og auk þess í viðaukum III og V í tilskipun nr. 2006/49/EB.

Tilskipun 2006/48/EB:

Í 114. gr. er tilgreint að fjármálafyrirtæki eigi að gera álagspróf vegna samþjöppunaráhættu í tengslum við stórar áhættuskuldbindingar og taka þar með í reikninginn innleysanlegt virði veðtrygginga.

Í viðauka V er greint frá að stjórnendur skuli staðfesta og fylgjast reglulega með aðferðum og stefnu vegna þeirra áhætta sem fjármálafyrirtæki tekur, áhættustýringar og mildunar áhættu, þar með talið áhættu vegna þess efnahagsumhverfis sem það starfar í. Einnig skulu vera til staðar stefna og ferlar vegna mælingar og stýringar á fjármögnun og taka skal mið af breyttum en líklegum aðstæðum. Þá skulu þær forsendur sem liggja að baki ákvörðunum um fjármögnun endurskoðaðar reglulega. Einnig skulu vera til staðar viðbúnaðarferlar til að takast á við verulega lausafjárerfiðleika (*e. liquidity crisis*).

¹ <http://www.althingi.is/altxt/stjt/2006.170.html>

² [http://www.fme.is/fme.nsf/0/0E8EB01B924C59010025722E003E37F2/\\$file/Umræðuskjal_04_2006.pdf](http://www.fme.is/fme.nsf/0/0E8EB01B924C59010025722E003E37F2/$file/Umræðuskjal_04_2006.pdf)

³ http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_177/l_17720060630en00010200.pdf

⁴ http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_177/l_17720060630en02010255.pdf

⁵ [http://www.fme.is/fme.nsf/0/C92BD1EAD82315300025723E005AED22/\\$file/Umræðuskjal_5_2006.doc](http://www.fme.is/fme.nsf/0/C92BD1EAD82315300025723E005AED22/$file/Umræðuskjal_5_2006.doc)

Viðauki VII fjallar um innramatsaðferð (*IRB*). Þar er tilgreint að nota skuli álagspróf við mat á eiginfjárförf þar sem bera á kennsl á hugsanlega framtíðar atburði í efnahagssumhverfinu sem geti haft neikvæð áhrif á útlán fjármálafyrirtækisins og mat á hæfni þess til að standast slíkar breytingar. Gera á álagspróf vegna útlánaáættu reglulega og skal prófið valið af fjármálafyrirtækinu en vera undir eftirliti Fjármálaeftirlitsins. Gera skal ráð fyrir að tilfærsla (*e. migration*) geti orðið á láns hæfismati viðskiptavina við mismunandi aðstæður. Meta skal tap að gefnum vanefndum (*LGD*) og breytistuðla m.t.t. hugsanlegrar efnahagslegrar niðursveiflu og skulu varfærnisráðgjafi ráða. Einnig skulu vera til staðar álagspróf vegna hlutabréfaeignar og virðisáættulíkana (*Var*). Þá skal kynna fyrir stjórnendum samanburð á raun vanskilahlutföllum, tapi að gefnum vanefndum og breytistuðlum og hver niðurstaðan er við álagspróf.

Í viðauka VIII er fjallað um innri líkön vegna mildunar útlánaáættu og um innlausnartíma illseljanlegra eigna og álagspróf vegna þeirra.

Í viðauka XI er greint frá hvernig eftirliti með áhættustýringu og álagsprófum fjármálafyrirtækja skuli háttáð. Mat og eftirlit Fjármálaeftirlitsins skal m.a. fela í sér að skoðaðar séu niðurstöður úr álagsprófum hjá þeim fyrirtækjum sem nota innramatsaðferð, hvernig samþjöppunaráættu er stjórnað, hversu öflugir og viðeigandi ferlar varðandi mildun útlánaáættu eru, hvort nægilegt eigið fé sé til staðar vegna eigna sem notaðar eru í verðbréfun, hvernig lausafjáráættu sé stjórnað og áhrif fjölpættingar í áhættustýringu.

Tilskipun 2006/49/EB:

Í viðauka III er lögð áhersla á að til staðar séu álagspróf vegna mótaðila- og útlánaáættu (*Counterparty credit risk – CCR*) sem viðbót við þau kerfi sem meta og greina þessa áættu. Niðurstöður þessara prófana skulu endurspeglast í þeim stefnum og mörkum sem stjórnendur setja. Þegar álagspróf vegna þessara áættu eru gerð skal taka tillit til bæði þátta vegna útlána- og markaðsáættu. Þá skal hugað að samþjöppunaráættu, fylgni milli markaðs- og útlánaáættu auk þeirra áhrifa sem innlausn stórra hluta/staða hafi á markaðinn.

Í viðauka V er vikið að því að fjármálafyrirtæki sem hafa heimild til að nota innri líkön þurfi að hafa víðtæk og nákvæm álagspróf þar sem sérstaklega eru könnuð áhrif á seljanleika eigna, samþjöppunaráættu o.fl. sem virðisáættulíkön ná ekki yfir.

Með viðmiðunarreglum þessum eru kröfur í tilskipun 2006/48/EB útfærðar nánar með tilliti til álagsprófa vegna áhættustýringar og við mat á eiginfjárkröfu. Þær eru innleiddar sem hluti af skoðanaskiptum (*e. dialogue*) milli fjármálafyrirtækis og fjármálaeftirlits um eftirlits- og matsferla (*SREP*) og innri matsferla fyrir eiginfjárförf (*ICAAP*) og þær eiga ekki að leiða sjálfvirk til viðbótar eiginfjárkröfu. Sú meginregla að taka tillit til stærðar, mikilvægis og margbreytileika fjármálafyrirtækisins gildir einnig varðandi álagspróf þar sem gert er ráð fyrir að samræmi sé þar á milli. Áhersla er lögð á að ekki er til nein ein algild aðferðarfræði eða ferli.

Viðmiðunarreglurnar lýsa markmiðum og æskilegum niðurstöðum. Þar sem breytingar í viðskipta- og efnahagssumhverfi fjármálafyrirtækja hafa fyrst áhrif á tekjur þeirra ættu þau að meta hver áhrifin eru á innri eiginfjárbörf við ýktar aðstæður.

Við túlkun þessara reglna er mikilvægt að greina milli mismunandi tegunda tilvika. Í þeim tilvikum þar sem reglurnar endurspeglar sameiginlegan skilning eftirlitsaðila er talað um hvað fjármálafyrirtæki “ættu” að gera (*should*). Þegar orðin “geta”, “mega” (*could, may*) o.s.frv. eru notuð er fjármálafyrirtækjum frjálst að nota aðrar lausnir. Þegar orðasambandið “ættu að íhuga” (*should consider*) er notað gefur það fjármálafyrirtækjum möguleika á að nota ekki þá aðferð sem um er rætt, ef þau telja hana ekki fullnægjandi, án þess að þurfa að skýra það nánar. Þegar vitnað er í tilskipanir 2006/48/EB og 2006/49/EB er notað orðið “skal” eða “ber að” (*shall*).

Orðið álagspróf (*stress testing*) er almennt orðalag sem lýsir hinum ýmsu aðferðum sem fjármálafyrirtæki nota til að meta fjárhagslega veikleika gagnvart óvenjulegum en trúverðugum atburðum. Eftirlitsaðilar telja mikilvægt að álagspróf sé hluti af áhættustýringu fjármálafyrirtækja.

II. Viðmiðunarreglur CEBS

Samstarfsnefnd evrópskra eftirlitsaðila á lánamarkaði (Committee of European Banking Supervisors (CEBS)) hefur sett viðmiðunarreglur vegna eftirlitsferla (*Supervisory Review Process*). Reglurnar eru undir annarri stoð eiginfjárreglna fyrir fjármálafyrirtæki og eru settar til að efla samræmi í eftirlitsaðferðum. Viðmiðunarreglur þessar um álagspróf eru í raun viðbót við fyrri reglur: [Guidelines on the Application of the Supervisory Review Process under Pillar 2 \(GL 03\)](#)⁶. Eftirlitsskyldum aðilum ber að kynna sér efni viðmiðunarreglna CEBS: [Technical aspects of stress testing under the supervisory review process – \(CP12\)](#)⁷ og eru þær hluti af leiðbeinandi tilmælum þessum.

⁶ <http://www.ebs.org/pdfs/GL03.pdf>

⁷ <http://www.ebs.org/documents/GL03stresstesting.pdf>